

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Remi Bajrič

Mladi odrasli in njihovi pogledi na partnerstvo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Remi Bajrič

Mentorica: red. prof. dr. Alenka Švab

Mladi odrasli in njihovi pogledi na partnerstvo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Za vse koristne nasvete in strokovno pomoč se iskreno

zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Alenki Švab.

*Prav tako se zahvaljujem vsem sodelujočim v opravljenih intervjujih; za njihovo
pripravljenosti in čas.*

*Posebna zahvala gre tudi moji družini, fantu, posebej pa prijateljici Ines, za vse nasvete in
popravke, ki so mi pisanje diplomske naloge zelo olajšali.*

Mladi odrasli in njihovi pogledi na partnerstvo

V obdobju pozne modernosti se soočamo s številnimi družbenimi spremembami, še posebej na področju intimnosti in partnerskih odnosov. Zaradi teh sprememb smo priča upadu števila sklenjenih zakonskih zvez in pluralizaciji partnerskih razmerij. Zmanjševanje vpliva družbenih normativov in pritiskov s strani družbe nas vodi v poznomoderno zahodno družbo z visoko stopnjo individualizacije in možnosti izbire. Vse te omenjene spremembe v zahodni družbi pa dopuščajo različne oblike partnerskega življenja.

Največje spremembe v intimnosti se dogajajo med mladimi odraslimi, saj imajo in sprejemajo popolnoma drugačen način življenja v primerjavi s prejšnjimi generacijami.

Namen diplomske naloge je ugotoviti, kakšen odnos imajo mladi odrasli do partnerskih razmerij ter kako ga kljub nestabilnim družbenim spremembam ohranjajo. S pomočjo izvedenih intervjujev sem ugotovila, da se mladi odrasli zavedajo, da je za uspešen in stabilen partnerski odnos nujno sprejemanje, vzajemnost in enakovreden odnos s partnerjem. Zavedajo se, da je partnerski odnos stvar izbire in dokler je zadovoljujoč za oba v zvezi in dokler si popolnoma zaupata, ga z neprestanim delom na odnosu tudi ohranjata.

Ključne besede: pozna modernost, individualizacija, intimnost, partnerski odnosi, mladi odrasli.

Young adults and their views on partnership

In the period of late modernity, we are faced with numerous social changes, especially in the fields of intimacy and partnership relations. Due to these changes, we have seen a decline in the number of marriages and pluralisation of partner relationships. Decreasing influence of social norms and pressures from society has led us to late modern western society with a high level of individualization and choice options. Furthermore, all these mentioned changes in western society permit various forms of partnership.

The greatest changes in intimacy have been happening among young adults, since they have and accept a completely different way of life in comparison to previous generations.

The purpose of the paper is to discover what the attitude of young adults towards partner relationships is like and how it is preserved despite unstable social changes. Through the conducted interviews, I found that young adults are aware that acceptance, reciprocity and equal relationship with a partner are crucial to successful and stable partner relationship. They are aware that partnership is a matter of choice, and as long as it is satisfying for both in a relationship and they share complete mutual trust, they also maintain it with constant work.

Key words: late modernity, individualization, intimacy, partnership relations, young adults.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	6
2	ZNAČILNOSTI PARTNERSKIH RAZMERIJ V POZNOMODERNIH ZAHODNIH DRUŽBAH.....	8
2.1	Partnerska razmerja skozi proces individualizacije.....	8
2.2	Giddensova preobrazba intimnosti	10
2.3	Izbirnost in pluralizacija partnerskih razmerij	12
2.4	Negotovost in krhkost medosebnih odnosov	12
2.5	Enakost v odnosih in možnost izbire	13
2.6	Racionalizacija izbire in komodifikacija intimnih razmerij (hladne intimnosti).....	14
3	EMPIRIČNI DEL.....	16
3.1	Izvedba empiričnega dela	16
3.2	Predstavitev rezultatov	18
3.3	Diskusija	21
4	SKLEP.....	31
5	LITERATURA.....	33
	PRILOGA A: Vprašanja za polstrukturiran intervju.....	36

1 UVOD

Številne družbene spremembe, ki smo jim priča v zahodnih družbah pozne modernosti, se dogajajo tudi na področju zasebnih in partnerskih razmerij. Po mnenju sociološkega teoretika, Anthonyja Giddensa (2000), se kažejo v generičnem prestrukturiranju zasebnosti in preobrazbe intimnosti, ki vključuje oblikovanje novih partnerskih razmerij, ki temeljijo na demokratičnosti in reflektivnosti. Giddens (2000) takšna razmerja označuje kot čista, saj se nanašajo na razmere, v katerih posamezniki vstopajo v družbene odnose zaradi samih sebe in zaradi tega, kar lahko iz takšnega razmerja pridobijo. Podobnega mnenja so tudi drugi sociologi, kot sta Bauman (2003) ter Beck in Beck-Gernsheim (2002).

Največje spremembe v intimnosti se dogajajo med mladimi odraslimi; osebami, ki imajo in sprejemajo popolnoma drugačen način življenja, kot so ga imeli njihovi starši. V diplomski nalogi želim raziskati, kakšen pogled imajo današnji mladi odrasli na partnerski odnos ter kako ga, kljub vsem nestabilnim družbenim spremembam, ohranjajo. Zaradi številnih družbenih sprememb so se namreč prehodi iz enega obdobja v drugo spremenili in niso več tako predvidljivi kot so bili v preteklosti. Priča smo zabrisovanju meja med odraslostjo in mladostjo, saj mladi odlagajo odločitve, ki naj bi jih opravili v mladosti oziroma prehodu v odraslost ter jih prenašajo na kasnejša obdobja, se pravi na obdobja odraslosti (Ule 2008, 237).

Mladi odrasli, kot nova socialna skupina, so ravno zaradi svoje drugačnosti in nestabilnosti zelo zanimivi za preučevanje predvsem na področju partnerskih odnosov. Njihova partnerska razmerja so odraz številnih družbenih sprememb pozne modernosti, zaradi česar smo priča premiku od iskanja idealnega partnerja k iskanju idealnega razmerja, ki je temeljna značilnost partnerskih odnosov pri mladih odraslih. Za potrebe diplomskega dela sem tako izvedla deset polstrukturiranih intervjujev z mladimi odraslimi na temo njihovega razumevanja in pogleda na partnerske odnose. Intervjuvanci so bili stari od 23 do 28 let. Kriterij za izbor intervjuvancev je bil vsaj nekajletno razmerje, ki ga dojemajo kot dolgotrajno zvezo.

Diplomska naloga se deli na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu so predstavljeni številni teoretiki, ki so se ukvarjali s partnerskimi odnosi ter spremembami znotraj le-teh v pozni moderni. Teoretski del mi je omogočil bolj celosten vpogled v problem

ter v nadaljnje raziskovanje in iskanje odgovorov na raziskovalna vprašanja. Teoretičnem delu nato sledi empirični del, ki se deli na predstavitev in interpretacijo podatkov ter diskusijo. V delu predstavitve podatkov sem predstavila izsledke opravljenih intervjujev z mladimi odraslimi, v diskusiji pa sem s pomočjo teorije in izsledkov intervjujev poskušala potrditi glavno tezo diplomske naloge.

2 ZNAČILNOSTI PARTNERSKIH RAZMERIJ V POZNOMODERNIH ZAHODNIH DRUŽBAH

Tako kot smo v pozni moderni priča številnim družbenim spremembam, so tudi heteroseksualna partnerstva deležna mnogih sprememb. Številne raziskave se tako osredotočajo na različne oblike intimnih razmerij, saj zakonske zveze že nekaj časa niso več edina sprejemljiva oblika. Priča smo upadu števila sklenjenih zakonskih zvez in pluralizaciji partnerskih razmerij. Zmanjševanje vpliva družbenih normativov in pritiskov s strani družbe nas vodi v poznomoderno zahodno družbo z visoko stopnjo individualizacije in možnosti izbire. Vse te številne spremembe v zahodni družbi omogočajo različne oblike partnerskega življenja, zaradi česar raziskave narave intimnih odnosov postajajo vse pomembnejše (Giddens 1995 in 2000; Jamieson 1998 in 1999; Beck in Beck-Gernsheim 2002; Bauman 2003; Ilouz 2010; Santore 2008 in številni drugi).

2.1 Partnerska razmerja skozi proces individualizacije

Raznolikost v sferi intimnosti je danes široko prepoznana in raziskana. Individualizacija je temeljni koncept teorije družbenih sprememb v pozni modernosti, v sklopu katere je bila razložena raznolikost (Beck in Beck-Gernsheim 1995; Giddens v Willmot 2007). Proces individualizacije je v pozni moderni omogočal razvoj različnih identitet ter ustvarjanja življenjskih stilov po lastni izbiri in želji. Tako kot pravi Nastran Ule (2002, 228), individualizacija vključuje procese oblikovanja socialnih vlog, poklicnih profilov, vstopanje v individualno in konsenzualno določene partnerske in družinske zveze, zaključevanje in vračanje v izobraževalne procese in večjo pripravljenost posameznikov, da sami poskrbijo za svoje življenje. Ravno vsi ti omenjeni elementi individualizacije so po Baumanu (2002, 284–285) temeljni, saj je po njegovem fluidnost sodobnih identitet povezana ravno s posameznikovo potrebo po individualnosti, enkratnosti in unikatnosti, ki jih poskuša doseči tako, da nenehno menja svoje življenjsko okolje. Bernik (2010, 12) delovanje v smeri uresničevanja lastnih pričakovanj vidi le, dokler družbene in kulturne strukture postavljajo individualnim željam in interesom malo omejitev.

Tudi na področju intimnih razmerij je s pojavom individualizacije prišlo do številnih sprememb, saj je namesto tradicionalnih oblik ravno individualizacija omogočala svobodno

izbiro novih intimnih razmerij. Giddens (v Willmont 2007) pravi, da je ravno individualizacija, kot posledica strukturnih sprememb v zasebni sferi, prisilila posameznike, da se sami odločajo o svojem načinu življenja, otrocih in intimnih praksah. Ravno te spremembe so povzročile spremembe v vsakdanjih življenjih mladih odraslih. Povečale so se zlasti izobraževalne in poklicne možnosti žensk, zmanjšala pa se je tudi moška dominantnost v zasebni sferi, ki je posledica sprostitev spolnih odnosov in nove moralne klime (Giddens v Willmot 2007).

Santore (2008), ki je v svojem delu želel predstaviti prepletenost modernih teoretikov o intimnih razmerjih z Durkheimovi pogledi na modernost, individualizem in socialno solidarnost, je ugotovil, da so bile v 19. in 20. stoletju romantične zveze osnovane že na samoumevni tradiciji, socialnih strukturah ali pa na podlagi naravne privlačnosti, danes pa je popolnoma drugače, saj slednje izvira iz pravic in odgovornosti oseb, ki so v romantičnem razmerju (Santore 2008, 1203). Santore tako meni, da sodobna intimna razmerja temeljijo na:

- samorazkritju in vzajemnem razumevanju med romantičnimi partnerji;
- osebni ideologiji lastnega razvoja in drugih terapevtskih idealih;
- razširjeni zavesti o pravicah posameznika in idealih enakosti med spoloma v romantičnih razmerjih (Santore 2008, 1210).

Med drugim avtor vpelje tudi koncept demokratične intimnosti, znotraj katere se razvije produktivna povezanost. Kljub družbenim normam pa ima glavno vlogo v razvoju romantičnih/ intimnih razmerij posameznik, ki je tako glavni nosilec odgovornosti.

S Santorom, ki pravi, da je za uspešen intimni odnos pomemben posameznik in, da je posameznik edini nosilec odgovornosti, se strinja tudi Jamieson (1998), saj meni, da so dobra intimna razmerja v središču življenja posameznika in ne le družine (Jamieson 1998, 19).

Za Beck in Beck-Gernsheim (2002) pa je proces individualizacije mogoč preko samozavedanja in vzajemnega delovanja, ki omogoča parom v intimnem razmerju uspešen odnos brez podpore javnosti. To se ne nanaša samo na pomanjkanje tradicionalnih norm, temveč tudi na pomanjkanje ekonomske in institucionalne varnosti, kar privede do krhkosti in negotovosti odnosa, o čemer bomo govorili v nadaljevanju.

Guizzardi (2010), ki v svojem delu kritizira Giddensov koncept čistega razmerja, na primeru Italije pokaže, da je v italijanski kulturi še vedno osrednjega pomena družina in ne

posameznik. Po njegovem je rešitev sodobnih partnerskih razmerij v sodobni družini; sodobna družina je tista, ki posamezniku daje pomen za delovanje ter omogoča zlitje treh dimenzij: biološke, osebne in družbene (Guizzardi 2010, 39). Pri tem je bistvena volja posameznika, ki prevzema celotno odgovornost.

2.2 Giddensova preobrazba intimnosti

Giddens (2000) v svojem delu *Preobrazba intimnosti* postavi tezo o transformaciji intimnosti za sodobni moderni čas. Gre za proces generičnega prestrukturiranja zasebnosti, v katerem ima osrednjo vlogo nova oblika osebnih odnosov oziroma čisto razmerje, ki ga razume kot situacijo, kjer dva stopita v družabni stik zaradi stika samega, zaradi tistega, kar lahko vsaka oseba dobi iz daljšega druženja z drugo osebo. Razmerje traja dokler je emocionalno obojestransko zadovoljujoče, ter se gradi in ohranja zgolj zaradi obojestranske koristi partnerjev. Takšna razmerja so reflektivna in odprte narave. Temeljijo na predanosti, ki je ključnega pomena ter recipročnosti, ki izhaja iz vzajemnosti v čistem razmerju. Poleg tega temeljijo na intimnosti, ki je glavni pogoj za ohranjanje dolgotrajne zveze. Temeljno je tudi vzajemno zaupanje med partnerji, ki je možno le s pomočjo vzajemnega samorazkritja (Giddens 1995, 89–97).

Giddens čista razmerja pojasnjuje z zmanjševanjem števila porok oziroma zmanjševanjem pomena zakonske zveze (vedno več je kohabitacij), z večanjem števila razvez zakonskih zvez, pa tudi s pluralizacijo družinskih oblik ter življenjskih stilov (Švab 2000, 217). Del čistega razmerja je sotočna ljubezen, ki jo razumemo kot dejavno, odvisno ljubezen in velikokrat v nasprotju z romantično ljubeznijo. V nasprotju s sotočno ljubeznijo je bila romantična ljubezen vedno neuravnotežena in je kar zadeva moči povsem izkrivljena. Sanje o romantični ljubezni so ženske vse pogosteje peljale v žalostno gospodinjsko podrejenost. Sotočna ljubezen tako predpostavlja enakost pri čustvenem dejanju in prejemanju (Giddens 2000, 67).

Pri romantični ljubezni je v ospredju idealizacija partnerja in njunega odnosa, medtem ko sotočna ljubezen v čistem razmerju temelji na racionalizaciji in reflektivnosti. Čisto razmerje se od romantične razlikuje tudi po tem, da je v čistem razmerju, razmerje vedno podvrženo vprašanju, ali je vse v redu. V ospredju je reflektivnost in komunikacija med partnerji (Gross in Simmons 2002). Romantična ljubezen je spolna ljubezen, s čimer *ars erotica* postavlja ob stran. Sotočna ljubezen prvič vpelje ljubezen v jedro zakonskega razmerja in ključni element,

da razmerje obstane, vidi v tem, da si partnerja dajeta medsebojni spolni užitek (Giddens 2000, 68). Bauman (2003, 25) ne vidi prav veliko možnosti za razvoj Giddensove sotočne ljubezni, saj se mu zdi, da sodobna partnerstva bolj kot na sotočni ljubezni temeljijo na sotočnih interesih. Ena od značilnosti čistega razmerja je tudi, da se ne omejuje na zakonsko zvezo niti ne na heteroseksualno usmeritev, temveč velja za vse vrste intimnih partnerskih razmerij. Skupaj z razvojem takega razmerja poteka tudi razvoj plastične seksualnosti, pri kateri je seksualnost ločena od reprodukcije (Švab 2000, 216).

Giddensovemu delu poleg pohval sledijo številne kritike, ki jih bodo v nadaljevanju bolj podrobno predstavljene. Ena od najbolj znanih kritik Giddensovega optimističnega pogleda na preobrazbo intimnosti je delo Lynn Jamieson (1998). Kar Giddens poimenuje čisto razmerje, Lynn poimenuje »odkrita intimnost«. Po njenem mnenju mora odkrita intimnost vsebovati tesno bližino, privilegirano znanje, globoko poznavanje in razumevanje ter ljubezen (Jamieson 1998, 13). Ni pa potrebno, da vključuje praktično skrb. Odkrita intimnost je proces dveh ali več ljudi, ki skozi pogovor in poslušanje drug drugega ter skozi izkazovanje čustev, ohranjajo globoko medsebojno poznavanje in razumevanje (Jamieson 1998, 158). Avtorica med drugim pravi, da odkrita intimnost nikakor ni edina intimnost, ki jo najdemo v primarnih oziroma osebnih odnosih (Jamieson 1998, 8).

Čisto razmerje Giddens opredeli z deformalizacijo partnerskih razmerij, ki niso več družbeno normativno vezana na poroko in ostale zunanje družbene določbe. Tako razmerje je notranje samo po sebi, vendar lahko zaradi tega tudi hitreje razpade. Ta opredelitev pa se nanaša le na en vidik fenomena, na njegovo formo, ne pa na dejanske pogoje njegovega obstoja. Eden od formalnih vidikov, na katerih je zgrajeno čisto razmerje, je emancipacija žensk. A ta, vključno s seksualno, edukacijsko in zaposlitveno emancipacijo, ni nek dovršen fenomen, kot to predpostavlja Giddens (Švab 2001, 160).

Navkljub številnim kritikam vidi Giddens razmah čistega razmerja kot nekaj pozitivnega predvsem zaradi večje samostojnosti, enakosti in sreče v partnerskih odnosih (Gross in Simmons 2002, 539). Poleg pozitivnih sprememb v pozni moderni, kot so visoka stopnja individualizma, reflektivnost, svoboda in enakovrednost v odnosu, pa se zaveda, da ravno vse to vodi tudi v večjo ontološko nestabilnost. Ljudje se ne počutijo več tako varni in sigurni kot so se počutili v tradicionalnih družbah. Ravno takšni so tudi partnerski odnosi, saj so polni nepredvidljivih stvari in ogroženosti s strani globalizacije in individualizacije (Gross in Simmons 2002, 540).

2.3 Izbirnost in pluralizacija partnerskih razmerij

Proces individualizacije, ki je temeljni dejavnik za razvoj sodobnih intimnih razmerij, je privedel do tega, da smo vsi v nenehnem iskanju boljšega in v izpolnjevanju svoje identitete. Po Baumanu (2002, 284) je za posameznika v tekoči moderni značilna fleksibilna identifikacija in nenehno iskanje idealnega življenjskega sloga. Pri tem se avtonomni posameznik vse bolj spreminja v porabnika, ki ne najde ustrezne potešitve v nobenem izzivu in zadovoljstvu, ki mu ga ponuja družba porabe. Tudi na razmerja gledamo in jih obravnavamo kot na stvari, ki bodo porabljene ne pa proizvedene. Podrejene so popolnoma enakim kriterijem vrednotenja kakor vsi drugi porabni predmeti (Bauman 2002, 206).

Zaradi individualizacije, ki nam nudi nenehno iskanje popolnega življenjskega stila in oblikovanje popolne identitete smo tudi v nenehnem iskanju idealnega razmerja. Iščemo partnerja, ki bi ustrezal našim idealnim predstavam o popolnem partnerju in ko ga najdemo smo z njim v razmerju le do takrat, dokler je to obojestransko zadovoljivo. Ko eden od partnerjev uvidi, da ima boljšo možnost in večjo korist, če izstopi iz partnerstva, bo raje partnerstvo prekinil, kot pa da bi ga poskušal ohraniti za vsako ceno (Bauman 2002, 206).

2.4 Negotovost in krhkost medosebnih odnosov

Iskanje pravega partnerja in pravega razmerja ter pluralizacija intimnih odnosov sta pripeljala do negotovosti medosebnih intimnih odnosov. Takšen občutek nestabilnosti ustvarja politika negotovosti, ki jo vodijo operatorji trgov dela, ki oskrbujejo tudi življenjsko politiko. Obe vodita k istemu rezultatu, k razpadanju in razkrajanju človeških vezi, skupnosti in partnerstev. Partnerske zveze »dokler naju smrt ne loči, so postale »pogodbe« dokler traja zadovoljstvo, postale so začasne in prehodne in po pragmatičnem vplivu nagnjene k enostranskim prelomom (Bauman 2002, 206).

Zaradi negotovosti sodobnega časa, svet, ki nas obdaja, zaznavamo kot skupek proizvodov za takojšnjo porabo. Ker dojemamo svet vključno z njegovimi prebivalci kot skupek porabnih predmetov, je usklajevanje trajnih človeških vezi skrajno težko (Bauman 2002, 207). V pozni moderni so partnerski odnosi podobni tako kot vse druge porabne stvari. Odnos tako ni nekaj, kar je treba doseči s podaljšanim prizadevanjem in žrtvovanjem, pač pa nekaj, od česar pričakujemo, da bo prineslo užitek takoj, ohranjamo in uporabljamo pa ga zgolj tako dolgo, dokler nam to godi. Zato lahko celo majhen spodrseljaj povzroči, da partnerstvo pade in se zlomi (Bauman 2002, 207). Sodobna partnerstva pa takšne in drugačne spodrseljaje v večini

primerov ne popravljajo in ne izboljšujejo, temveč se zaradi pluralizacije intimnih odnosov in zaradi številnih možnosti izbire, raje usmerijo v naslednje partnerstvo, ki bo morebiti bolj popolno in dolgotrajno.

Partnerska razmerja so bila nekoč stabilna in večinoma za vse življenje. V pozni moderni pa se je vse to preobrazilo v prosto lebdečo skupnost, ki temelji na čustvih, strasti in potrebi po samouresničevanju. Tako seveda zakonska zveza in drugi intimni odnosi izgubljajo na stabilnosti, a s tem nikakor ne na svoji privlačnosti (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 194). Lynn Jamieson (1999, 486) negotovost in krhkost razmerij vidi kot posledico napetosti med kulturnimi poudarki intimnosti, enakosti, vzajemnosti v odnosih in strukturno podporo neenakosti med spoloma, ki povzročajo, da je ta ideal težko doseči.

2.5 Enakost v odnosih in možnost izbire

Življenje s pretirano ponudbo možnosti izbire se velikokrat opisuje kot teorija modernizacije, ki smo ji trenutno priča, in se je že velikokrat izkazalo kot preveč obremenjujoče. Preveč obremenjujoče je predvsem na področju intimnih odnosov, saj, kot pravita Beck in Beck-Gernsheim (2006, 62–63) takšno življenje prinaša velike obremenitve predvsem zato, ker posameznik ne živi sam, temveč v partnerstvu. Pri vseh odločitvah, ki posredno ali neposredno zadevajo partnerja, od vprašanja televizijskega paketa, kraja dopustovanja in tako naprej, je treba upoštevati želje in predstave, navade in norme obeh. Posledica tega je, da bolj kot je kompleksno polje odločitve, višji je potencial konfliktov v zvezi. Za uspešen razvoj čistega razmerja in enakovredne intimnosti je nujno načelo avtonomije, ki zagotavlja razvoj teh procesov. A najprej moramo uspešno uresničiti reflektivni projekt jaza, kar je pogoj za to, da enakovredno vzpostavljamo razmerje z drugimi. Samo s postavljanjem osebnih meja uspešno razvijamo čisto razmerje (Giddens 2000, 190–191).

V sodobnem času, ko se mladi odrasli srečujejo s številnimi družbenimi spremembami, smo med drugim priča tudi izenačenim izobraževalnim možnostim. Zaradi ozaveščenosti svojega položaja imajo predvsem mlade ženske glede enakosti in partnerstva v poklicu in družini višja pričakovanja, kot so jih imele ženske v preteklih obdobjih. Ozaveščenost žensk je prehitela dejansko družbeno realnost. Ni verjetno, da bi bilo mogoče to zavest obrniti, zato je vedno bolj verjetna prognoza dolgotrajnega konflikta med spoloma (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 23). Koncept možnosti izbire in enakosti v odnosih po Giddensu je

podvržen številnim kritikam, saj se številni avtorji zavedajo neenakosti možnosti in socialnih razlik med spoloma. Po Giddensu je čisto razmerje, razmerje med enakimi, v katerem je nujno prisotna večja enakost med moškimi in ženskami. Takšno razmerje obstaja zaradi odnosa samega in traja toliko časa, dokler oba v zvezi to želita in dokler partnerja drug drugemu dovajata zadovoljstvo (Jamieson 1998, 38). Lynn Jamieson pa hkrati tudi opozarja, da ravno omenjene karakteristike naredijo odnos sam po sebi bolj krhek (Jamieson 1998, 38).

Ena izstopajočih Giddensovih tez je njegov optimizem. Jamieson v delu *Intimacy transformed? A critical look at the pure relationship* (1999), poda kritiko Giddensovemu optimizmu, natančneje njegovim predvidevanjem enakosti med spoloma. Meni, da pari, ki dosegajo objektivnejšo enakopravnost, niso nujno v čistem razmerju ter to dokazuje z empiričnimi raziskavami, v katerih so pari, ki si prizadevajo doseči razmeroma enak prispevek k skupnim razporeditvam v gospodinjstvu, v manjšini. Trdi tudi, da Giddens podcenjuje moško prevlado v razmerju, poleg tega pa mu očita, da je preveč površen pri pojmovanju čistega razmerja, saj meni, da redkokatera zveza temelji le na spoštovanju, poznavanju ter razumevanju in ne vsebuje koristoljubja. Po njenem mnenju intimnost in neenakost še vedno bivata v marsikaterem zasebnem domu (Jamieson 1999, 490). Kar se tiče spolne asimetrije v intimnih razmerjih in emotivnem delu pa je po avtoričinem mnenju najbolj trdovratna manifestacija spolne neenakosti (Jamieson 1998, 158–170).

Tudi za Baumana je predpostavka o enakosti v odnosih in možnosti izbire ključna kritika Giddensovega koncepta čistega razmerja. Bauman možnost izbire prepozna zgolj znotraj istega sloja ljudi, ki imajo enako visok ekonomski položaj, status in ugled (Bauman 2003, 114). Za razliko od Giddensa partnerstvo opredeli v kontekstu neenakih članov, in ne, kot Giddens, v kontekstu enakih članov.

2.6 Racionalizacija izbire in komodifikacija intimnih razmerij (hladne intimnosti)

Poleg neenakih možnosti izbire in strukturnih neenakosti v intimnih razmerjih, ki kritizirajo Giddensov koncept čistega razmerja in preobrazbe intimnosti, pa številni kritiki izhajajo tudi iz koncepta komodifikacije življenja in racionalizacije izbire. Ena takih je avtorica Eva Illouz, ki v knjigi *Hladne intimnosti* (2010) predstavi preobrazbo intimnosti skozi komodifikacijo in racionalizacijo vsakdanjega življenja.

Avtorica pravi, da obstajajo številne razlike med pojmovanjem pravega jaza v devetnajstem stoletju in danes. V novem psihološkem imaginariju je postal pravi jaz nejasen lastniku samemu in to predstavlja poseben problem. Zato je bilo potrebno premagati številna čustva, ki so bila večinoma nepoznana osebi, za katero je šlo in so zahtevala novo veččino v rabi jezika. Osnovni razlog za izražanje teh čustev temelji na predpostavki, da bi morali biti intimni odnosi v osnovi enakovredni. Izkustvo intimnosti je postalo tako psihološka kakor politična zadeva zato, ker se je privzemalo, da bi morala biti partnerja v enakopravnem odnosu (Illouz 2010, 42). Zaradi spremenjenega razumevanje partnerskih odnosov so bili moški pozvani, da posvečajo veliko več skrbne pozornosti svojemu notranjem jazu in občutkom, zaradi česar so postali podobni ženskam. Drugi način nove opredelitve intimnosti, se je kazal v novih opredelitvah ženske seksualnosti. Psihologija in številne druge strokovne prakse, so z idejo »čustvenega zdravja« ali zdravih odnosov želeli osvoboditi intimne odnose pred dolgo senco oblasti in asimetrije (Illouz 2010, 42–44).

Zato so po mnenju avtorice, intimna razmerja postala podobna racionalizaciji, ki jo je Weber razumel, kot postopek, za katerega je značilna tehnika preračunavanja. Intimno življenje in čustva so tako prevzeli vlogo preračunljivih predmetov, ki jih je potrebno povzeti v kvantitativne izjave. Po avtoričinem mnenju smo postali žrtve psihologije in feminizma, s katerimi so postali intimni odnosi čedalje bolj stvari, ki jih vrednotimo in kvantificiramo znotraj nekega merskega sistema (Illouz 2010, 47). Takšna racionalizacija čustvenih vezi je privedla do »čustvene ontologije«, do ideje, da je čustva mogoče ločiti od subjekta in jih tako nadzorovati in razjasniti. Na podlagi tega so intimni odnosi postali komenzurativni, se pravi predmet depersonalizacije. S postopkom komenzuracije so intimni odnosi postali zamenljivi, kot predmeti, s katerimi je mogoče trgovati in jih izmenjevati (Illouz 2010, 51).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Izvedba empiričnega dela

Pri empiričnem delu diplomske naloge sem se odločila za kvalitativno raziskovanje, natančneje za polstrukturirane intervjuje z mladimi odraslimi na temo njihovega razumevanja in pogleda na partnerske odnose. Menim, da so polstrukturirani intervjuji najbolj ustrezna metoda za raziskovanje tako kompleksne teme. S kvalitativnim raziskovanjem se usmerjamo na raziskovanje vprašanj, ki so pomembna v življenju intervjuvancev, s čimer poskušamo razkriti njihov odnos do teh vprašanj in položaja, ki ga imajo v realnosti (Mesec 1998, 31). Z nekaterimi že vnaprej zastavljenimi vprašanji, sem si zagotovila, da pogovor ni zašel s prave poti, istočasno pa mi je odprt pogovor z intervjuvanci omogočil še bolj poglobljeno, širše razumevanje in pogled na partnerski odnos.

Z intervjuji sem poskušala preveriti glavno tezo diplomskega dela, ki izhaja iz temeljnih predpostavk teorije preobrazbe intimnosti (Giddens 2000; Beck in Beck-Gernsheim 2002): Partnerski odnosi mladih odraslih temeljijo na prototipu sotočne, t.j. reflektivne ljubezni, kjer je osrednjega pomena zaupanje, vzajemnost in enakopravnost odnosa ter neprestano delo na odnosu.

Za izvedbo intervjujev sem vnaprej sestavila nekaj okvirnih vprašanj, ki so razdeljena po tematskih sklopih. V intervjuju sem poskušala zaobsežti vse tematike, ki sem jih s prebiranjem literature zasledila kot temeljne komponente poznomodernih partnerskih razmerij. V začetku pogovora sem intervjuvance prosila, da opišejo, kakšen je njihov partnerski odnos (trajanje razmerja, koliko časa na teden preživijo skupaj, kakšen je njun običajen dan...). Sledil je prvi tematski sklop - stališča o spolnih vlogah, kjer sem preverjala, odnos intervjuvancev do različnih družbenih stališč (na primer: delitev dela na moška in ženska opravila, stališča do izražanja čustev s strani moških itd.). Nato je sledil sklop o percepcijah trajnostne zveze. Tukaj sem preverjala, kakšno je njihovo splošno dojemanje in razumevanje sodobne partnerske zveze. Nadalje sem v sklopu razhajanja preverjala, kako partnerja rešujeta konflikte, v petem sklopu pa me je zanimala stopnja zaupanja v partnerskem odnosu. Sledil je sklop o svobodi in individualnosti, kjer sem preverjala v kolikšni meri si partnerji dopuščajo svobodo in individualnost pri stvareh, ki jih veselijo. Zadnji sklop se je nanašal na prihodnost, v njem pa me je zanimalo, če intervjuvanci že razmišljajo o skupni prihodnosti oz. če jo slučajno tudi načrtujejo.

Na podlagi tematskih sklopov sem oblikovala 4 raziskovalna vprašanja, na katera sem poskušala odgovoriti s pomočjo analize podatkov iz empiričnega dela naloge.:

1. *Ali partnerska razmerja mladih odraslih temeljijo na visoki stopnji zaupanja ter dopuščajo visoko stopnjo svobode in individualnosti? Znotraj tega raziskovalnega vprašanja me je zanimalo, če pri mladih odraslih prevladuje visoka stopnja zaupanja med partnerji ter če si dopuščajo svobodo in individualnost.*
2. *Ali ideja serijske monogamije pomeni, da pari ne razmišljajo dolgoročno o zvezi, saj lahko pričakujejo razpad zveze? Pri tem raziskovalnem vprašanju sem preverjala, kako mladi odrasli razumejo sodobne partnerske odnose ter, če o njih razmišljajo dolgoročno.*
3. *Ali v percepciji partnerskih zvez ter tudi spolnih vlog na splošno obstajajo razlike po spolu? Pri tem raziskovalnem vprašanju me je zanimalo, če obstajajo razlike med moškimi in ženskami glede spolnih vlog in stališč o spolnih delitvah.*
4. *Kako mladi odrasli rešujejo nesoglasja, probleme, konflikte oz. usklajujejo interese obeh partnerjev v partnerski zvezi? Pri tem raziskovalnem vprašanju sem preverjala kako mladi odrasli rešujejo konflikte.*

Za raziskovalni vzorec sem izbrala mlade odrasle, ki so po definiciji tisti, ki po vseh tradicionalnih merilih ne sodijo več v kategorijo mladih, vendar še niso dosegli socialnega statusa odraslih v tradicionalnem pomenu. Slednje pomeni, da niso ne ekonomsko samostojni, nimajo redne zaposlitve, niti ne lastne družine in še vedno živijo v izvornih družinah. Mladi odrasli so starostno osebe po postadolescentnem obdobju, torej v drugi polovici dvajsetih let, vendar se to obdobje vse bolj podaljšuje na čas po tridesetem letu. Pogosto so ravno zato prisiljeni sprejeti institucionalne poti prehajanja, ki so še edine poti za povečanje posameznikovih socialnih virov, potrebnih v prehodu od šole k delu (Ule 2008, 241). Intervjuvanci/ke so tako stari/e od 23 do 28 let in so v nekaj letnem razmerju. V zvezi so tako vsaj 4 leta, nekateri tudi 8 let.

Za sodelovanje sem prosila prijatelje in znance, ki bi ustrezali kriterijem. Intervjuvala sem pet moških in pet žensk. Poleg spolne in starostne raznolikosti sem poskušala intervjuvati osebe iz različnih delov Slovenije, tako da sem imela nekaj intervjuvancev iz zahodnega dela Slovenije, nekaj iz vzhodnega, nekaj pa tudi iz osrednjega dela Slovenije. Večina intervjuvancev še študira, nekaj pa jih je že redno zaposlenih. Večina jih živi v ruralnem

(primestnem) okolju, nekateri pa v samem mestnem (urbanem) okolju. Večina s partnerjem preživlja čas med vikendom, ena intervjuvanka pa že živi s partnerjem. To dejstvo sem v tem primeru tudi upoštevala pri intervjuju in postavljenih vprašanjih.

Večino intervjujev sem naredila v Ljubljani, kjer jih trenutno, zaradi študija, večina živi. Z ostalimi sem se dogovorila za najbolj primerno lokacijo. Večino intervjujev sem izvedla v mesecu aprilu, nekaj pa tudi v maju. Povprečen pogovor z intervjuvanci je trajal okrog ene ure. Vse pogovore sem tudi snemala, s čimer sem si z večkratnim predvajanjem in poslušanjem zagotovila skoraj popolno zanesljivo zapisovanje (Mesec 1998, 86). Po koncu intervjuja sem naredila prepis intervjujev, ob tem sem intervjuvancem omogočila anonimnost. Njihovo identiteto sem zakrila z izmišljenimi imeni. Nato je sledila analiza podatkov in preverjanja pravilnosti. Podatke sem analizirala na način odprtega kodiranja. Gre za postopek kategoriziranja in razvrščanja podatkov, s katerim posameznim delom besedila pripisujemo pojme, besedila, ki smo jim pripisali isti pojem, zberemo, jih ločimo od besedil, ki spadajo pod drug pojem in tako organiziramo podatke. Odprto kodiranje tako vsebuje tri različne postopke, prvi korak je pripisovanje pojmov empiričnem opisom (Mesec 1998, 106). Nazive za pojme in kategorije sem vzel predvsem iz skladišča teoretičnih pojmov, ki sem jih zasledila ob prebiranju teorije na raziskovalno temo (Mesec 1998, 107). Pri drugem koraku primerjamo pojme med sabo, kategoriziramo, iščemo podobnosti s podobnimi pojavi, in jih združujemo v širše kategorije, ki jih nato poimenujemo (Mesec 1998, 109). Pri zadnjem koraku, analizi značilnosti pojmov in kategorij pa poskušamo odkriti značilnosti teh pojmov in njihov pomen (Mesec 1998, 112). Pri analizi kvalitativnih podatkov se odpovemo ideji reprezentativnega vzorčenja in statističnega posploševanja (Mesec 1998, 55), kar pomeni, da dobljenih podatkov ne moremo posploševati na celotno populacijo mladih odraslih, temveč jih razumemo v kontekstu raziskovanja in razumevanja intervjuvanih in njihovega pogleda na raziskovano temo.

3.2 Predstavitev rezultatov

Z intervjuji, ki sem jih izvedla z mladimi odraslimi, sem iskala odgovore na zastavljena vprašanja o pogledu na sodobne partnerske odnose. Z intervjuvanci sem se najprej pogovarjala o tem, kakšen je za njih idealen partner. Nekaterim je pomembno, da je partner družinski človek, da upošteva mnenja partnerja, si vzame čas za partnerja in tako naprej. Vsi

so izpostavili nekatere lastnosti idealnega partnerja, a se vsi zavedajo, da so to ideali, ki jih je v realnosti težko doseči.

Izvedela sem, da so vsi vprašani v monogamni zvezi in da to ni bilo stvar dogovora med partnerjema, temveč se jim je to zdelo samoumevno. Večina je pritrdila, da je takšna zveza prava zveza, saj so mnenja, da tretja oseba ne sodi v zvezo, ter da niso sposobni ljubiti dveh oseb hkrati. Nekaj jih je celo odgovorilo, da so toliko sebični, da želijo ljubezen partnerja samo zase. Nekateri so omenili, da je za njiju to prava zveza, se pa zavedajo, da ima marsikdo drugačno zvezo in to podpirajo.

Nato smo se pogovarjali o številnih stališčih, ki lahko znatno vplivajo na strukturo in delovanje partnerskega odnosa. Prvo stališče je preverjalo, kakšen je njihov odnos do tega, da se vedno več žensk odloča za kariero namesto za družino. Večina jih to sprejema in pravi, da je to stvar izbire; če si torej ženska tega želi, v tem ne vidijo nobenega problema. So pa vsi izpostavili, da se da danes tudi oboje združevati, in je tako ženska lahko tako mati kot poslovna ženska. Ženske so glede kombinacije obojega bolj optimistične, vendar so poudarile, da je to možno le v primeru, ko imaš ob sebi partnerja, ki te podpira in ti pomaga, kadar je to potrebno. Z omenjenim stališčem so se strinjali vsi moški, saj se enostavno zavedajo, kaj je prinesel kapitalizem in tako v tem ne vidijo problema. Povprašala sem jih tudi, kaj menijo o tem, da bi moški ostajali doma in skrbeli za gospodinjstvo, pri čemer je, presenetljivo, večina odgovorila, da to podpirajo. Večina meni, da je to stvar dogovora med partnerjema in pravijo, da bi to, če bi se jim le finančno izšlo, povsem podpirali.

Sledilo je vprašanje o ločevanju opravil glede na spol, torej na moška in ženska. Večina te stroge ločitve ne podpira, a je kljub temu pri njih velikokrat prisotna, saj moški, zaradi večje fizične moči, nekatera opravila res lažje opravijo, ženskam pa tako ostanejo lažja, večinoma gospodinjska opravila.

Zanimalo me je tudi, kakšno je njihovo stališče do moškega izražanja čustev. Večina, predvsem ženske, izražanje čustev popolnoma podpira. Slednje podpirajo tudi vsi moški. Nekateri sicer niso tako odprti, da bi jih izražali tudi sami, se pa vsi zavedajo, da so drugačni časi in da je to popolnoma sprejemljivo oz. celo zaželeno.

Pri naslednjih vprašanjih sem jih spraševala, kako pogosto se s partnerjem pogovarjata o težavah ter kako rešujeta nesoglasja. Vsi so rekli, da se poskušajo čim več pogovarjati, ker se zavedajo, kako pomembno je razreševanje konfliktov za obstoj stabilne zveze. Vsi, tako tisti,

ki živijo skupaj s partnerjem kot tisti, ki živijo vsak zase, se s partnerjem slišijo in pogovarjajo vsak dan. Pogovarjajo se o različnih stvareh, praktično o vsem. Nekaj jih je celo odgovorilo, da je partner njihov najboljši prijatelj.

Pri stališču o razreševanju nesoglasij in problemov se med seboj precej razlikujejo. Večina se, kadar pride do problema ali nestrinjanja, pogovori, s čimer razrešijo težave. Precej pa se razlikuje sam pogovor, saj so nekateri dovolj mirni in racionalni, da probleme takoj razrešijo, spet drugi potrebujejo nekaj časa da vse skupaj »prespijo«, saj so po naravi bolj trmasti. Vsi pa poskušajo konflikt razrešiti in ga tudi rešijo. Skoraj pri vseh parih so ženske tiste, ki začnejo pogovor, kar so razložile s tem, da so pač bolj zgovorne kot moški.

Sledila so vprašanja glede svobode in individualnosti. Znotraj tega sklopa vprašanj sem jih spraševala, če kdaj izrazijo nestrinjanje, če partner preživlja čas s prijatelji. Na to vprašanje so večinoma vsi odgovorili, da jih ne moti, saj tudi oni občasno preživljajo čas s svojimi prijatelji in tako ne vidijo razloga, da bi partnerja pri tem ovirali. Tudi osebe, ki so rekle, da jih to moti, se zavedajo, da kljub nestrinjanju partnerja ne morejo in ne smejo omejevati. Nadalje sem jih povprašala, če menijo, da preživijo manj časa s prijatelji odkar so v partnerski zvezi, enako me je zanimalo za njihove partnerje. Ponovno so skoraj vsi odgovorili, da ne. Nekaj intervjuvancev je dejalo, da se manj videvajo s prijatelji, a to bolj zaradi vseh drugih obveznosti, ne pa zgolj zato, ker so v zvezi.

Tudi glede zvestobe so precej resni in zvesti. Vsi so mnenja, da morata biti partnerja v resni in dolgotrajni zvezi zvesta in iskrena eden do drugega. Pri vprašanju, kaj menijo o tem, da skok čez plot lahko obnovi oz. popestri zvezo, so vsi odgovorili, da lahko to zvezo prej uniči kot obnovi.

Na vprašanje, kakšen pogled imajo na današnje sodobne zveze, zveze, ki niso več stalne in za celo življenje, je večina odgovorila, da se zavedajo, da se lahko zveza zelo hitro konča iz različnih razlogov. Vsi so mnenja, da zveza lahko kmalu postane dolgočasna in zato se je za obstoj dobre zveze potrebno truditi in jo obnavljati. Večina jih ne razmišlja o koncu zveze in raje ravnajo tako, kot da je ne bo nikoli konec. Nekatere ob misli na morebiten konec zveze postane kar malo strah in zato o tem raje ne razmišljajo.

Za konec sem jih povprašala še o njihovih načrtih za prihodnost. Skoraj vsi, razen ene izjeme, so sami pri sebi razmišljali o prihodnosti s partnerjem, sicer še ničesar točno določenega, a vedo, da si želijo s sedanjim partnerjem dočakati prihodnost. Velika večina jih

je o tem, torej o skupni prihodnosti (hiša, otroci...), že govorila s partnerjem. Nekateri so se o slednjem pogovarjali bolj okvirno, nekateri pa že zelo natančno, saj tudi že živijo skupaj

3.3 Diskusija

Predstavljeni rezultati so mi omogočili boljše razumevanje raziskovalnega problema in mi s pomočjo štirih raziskovalnih vprašanj dali odgovore na glavno tezo diplomske naloge.

Najprej me je zanimalo, če partnerska razmerja mladih odraslih temeljijo na visoki stopnji zaupanja ter dopuščajo visoko stopnjo svobode in individualnosti. Iz dobljenih odgovorov sem tako ugotovila, da lahko pritrtilno odgovorim na raziskovalno vprašanje, saj pri večini intervjuvanih ljudi prevladuje visoka stopnja zaupanja v odnos v njunem razmerju. Partner jim v večini primerov predstavlja najboljšega prijatelja, s katerim se zelo veliko pogovarjajo in mu tako tudi največ zaupajo. Težnja po pogovoru je izredno pomembna za sodobne pare, tako kot je to izpostavila Eva Illouz, vendar pa moramo to spremembo razumeti v skladu z izgubljanjem pomena na tradicionalnih zvezah. Bolj kot tradicionalne zveze izgubljajo svoj pomen, pomembnejše postajajo najbližje osebe posameznika, ki krepijo njegovo samozavest, mu zagotavljajo prostor pod soncem in konec koncev skrbe tudi za njegovo telesno in duševno ugodje (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 59). Iz odgovorov intervjuvancev/-k se je jasno videlo, da vsi partnerja dojemajo kot najbližjo osebo, saj je edina oseba, ki jim lahko pomaga in svetuje pri številnih težavah, o čemer se tudi veliko pogovarjajo. Danes se sodobni pari morajo pogovarjati o vsem, vse kar jih teži morajo verbalizirati in analizirati, tako seksualno razdražljivost, jezo, prepire glede denarja, neenake razporeditve gospodinjskih opravil in osebne nezdržljivosti, skrivna čustva, dogodke iz otroštva in podobno, vse to in podobno bi se moralo razumeti, verbalizirati, o tem razpravljati, komunicirati ter po modelu komunikacije tudi razrešiti (Illouz 2010,49).

» S partnerko si zelo veliko zaupava in se tudi veliko pogovarjava« (Dejan 2013, 23 let).

»S partnerjem se slišiva vsak dan in si poveva vsakdanje običajne stvari. O težavah pa se pogovarjava, kadar se pojavijo. Če imam težave jih vedno zaupam partnerju, ker vem, da me zna pomiriti. Menim, da si poveva veliko stvari in da mu zaupam ter mu povem več kot prijateljem« (Tjaša 2013, 23 let).

»S partnerko si zaupava praktično vse« (Simon 2013, 28 let).

Tudi kar se tiče svobode in individualnosti poskušajo biti čim bolj sprejemljivi in dopuščati partnerju svobodo. Na vprašanje, če menijo, da, odkar so v partnerski zvezi, preživijo manj časa s prijatelji, enako me je zanimalo tudi za njihove partnerje, so odgovarjali:

» Jaz definitivno ne, partner pa mogoče, vendar to ne zaradi mene in najinega razmerja, temveč predvsem zaradi njegovih obveznosti, ki jih ima, še posebno v tem času, ko je na faksu« (Špela 2013, 23 let).

» Ne morem reči, da je to glavni razlog, da manj časa preživljamo z drugimi. Problem je tudi v tem, da imamo vsi svoje partnerje, svoje obveznosti, mnogi že imajo službe, zato je usklajevanje težje kot je bilo včasih. Še vedno pa se vidimo kar pogosto« (Katarina 2013, 24 let).

Kot vidimo se zavedajo, da je pomembno, da se partnerja med sabo ne ovirata, si puščata določeno stopnjo svobode in počneta stvari, ki jih želita, tudi kar se tiče druženje s prijatelji.

»Ne, niti malo. Še podpiram jo, naj kdaj gre. Če je treba, jo peljem in grem ponjo. Za njo pa to obratno niti malo ne velja« (Borut 2013, 26 let).

Sodobna partnerska razmerja tako najboljše funkcionirajo, z dopuščanjem svobode in individualnosti, do neke mere seveda, ki je posameznemu paru sprejemljiva. Partnerja morata, kot pravi Giddens (2000, 143), poskusiti ohraniti medsebojno zaupanje in si puščati določeno svobodo, tudi če si izbereta različni razvojni poti. To, da nekomu zaupamo, pomeni, da se odrečemo priložnostim, ko bi ga lahko nadzorovali ali poskušali njegove dejavnosti nadzorovati.

Kljub zaupanju in dopuščanju svobode pa imajo nekateri pomisleke glede partnerjevega druženja s prijatelji, a je težava po njihovem mnenju predvsem v partnerjevih prijateljih, ki niso vredni zaupanja.

»Odvisno s kom se družim in kaj počnejo. To pa zato, ker poznam partnerjevo preteklost in vem, da lahko hitro zaide s poti, če ima ob sebi nekoga, ki ima zelo velik vpliv nanj« (Katarina 2013, 24 let).

Podobno kot ta oseba je tudi nekaj ostalih izpostavilo, da sicer ne prepovedujejo svojim partnerjem druženje s prijatelji v klubih, ker vedo da ga ne smejo omejevati, vendar jim včasih to ni ravno všeč.

»Da, vendar skušam potrpeti, ker ji zaupam. Čeprav sem na trenutke bolj ljubosumen/zaskrbljen kot bi sam želel (zlasti v povezavi z alkoholom); to je eden izmed glavnih vzrokov, da me to (prepogosto) precej moti« (Matija 2013, 24 let).

Skrbi jih predvsem zaradi njihove družbe, saj nekaterim ne zaupajo. To lahko razumemo iz dveh vidikov. Prvič, da partnerja nista dovolj iskrena v zvezi in se potem v takšnih situacijah pojavijo negativna čustva ali pa drugič, da sta imela v preteklosti slabe izkušnje in zato na primer ženska ne zaupa partnerjevemu prijateljem. Razmerje bi moralo temeljiti na zaupanju. Problem je, ker ne glede na to, kar pravijo intervjuvanci, to, da ne zaupajo partnerjevemu prijateljem, v resnici pomeni, da tudi ne zaupajo partnerju in zato bi se morala partnerja o tem nujno pogovoriti. Kot pravi Giddens, v čistem razmerju zaupanje nima podpore od zunaj, temveč ga moramo razviti na temelju intimnosti. Zaupanje je trdna vera v drugega in v to, da bo skupna vez prestala prihodnje travme (Giddens 2000, 142). Če si partnerja ne zaupata v tako malenkostnih stvareh kot je preživljanje prostega časa s prijatelji, bosta pri drugih stvareh imela veliko večje probleme in bosta težje dosegla višjo stopnjo zaupanja. Pa vendarle, večina intervjuvancev/-k pravi, da popolnoma zaupa partnerju in podpira njegovo preživljanje časa s prijatelji.

Da resnično dopuščajo visoko stopnjo svobode in individualnosti, je vidno iz trditev, da vsi počnejo tiste stvari, ki jih imajo radi, nekateri pa so še dodali, da sta kot par poiskala še nove skupne stvari, tako da sedaj v bistvu počnejo še več stvari kot so jih počeli prej.

»Seveda, še več stvari počnem kot prej« (Simon 2013, 28 let).

Individualnost in svobodo ohranjajo z usklajevanjem različnih življenjskih stilov, s čimer se poskušajo čim več prilagajati eden drugemu, tako kot pravi naslednja sogovornica:

»Jaz uživam v različnih športih, on ne, jaz uživam v posedanju na soncu ob dobri kavici, on je deloholik. Poskuša se prilagajati eden drugemu. Skupaj postoriva stvari okrog hiše, skupaj spijsva kakšno kavico, pojeva kosilo, pogledava kakšen film, občasno greva na kakšen sprehod in pijačo, poleti na morje... kratka, poskuša usklajevati njegovo nenehno željo po delu z mojo nenehno željo po sproščanju« (Katja 2013, 27 let).

»Imava zelo podobna življenjska stila, saj sva oba glasbenika, tako da večino časa preživiva kar skupaj« (Dejan 2013, 23 let).

Z naslednjim raziskovalnim vprašanjem sem pri intervjuvancih/-kah preverjala razumevanje in dojemanje današnjih sodobnih zvez ter, če načrtujejo skupno prihodnost s partnerjem. Večina se jih zaveda, da je lahko zveze zelo hitro konec iz različnih razlogov. Večina je izpostavila predvsem to, da se čez čas ne trudimo več, vse nam postane samoumevno, kar vodi v rutino in nazadnje v nezadovoljstvo.

Ko slišim vse te zgodbe o razmerjih, ki razpadejo postanem žalostna in me hkrati postane nekoliko strah, da takšna usoda čaka tudi mene. Vendar, ko razmišljam, kaj bi lahko bil razlog za takšna razhajanja, menim, da je to pomanjkanje pogovora med partnerjema zaradi vseh obveznosti in natrpanega urnika. Menim, da če ne ohranjaš stika drug z drugim, če se oba ne trudita nekoliko popestriti razmerja in ga ohranjati, se lahko kaj hitro konča. O dejstvu, da je razmerja lahko konec ne razmišljam preveč resno. Je pa pomembno, da se zavedam, da ni vse samoumevno in da se razmerje lahko kdaj konča, zato se osredotočam bolj na to, kako ga ohranjati kot pa na dejstvo, da se lahko konča (Tjaša 2013, 23 let).

»Sam sem predstavnik »konzervativnega« sloga, saj bi imel mojo punco do konca življenja. Lahko, da bi se zaljubil še kar nekajkrat, ampak ko veš, da je to to, je dober občutek« (Borut 2013, 26 let).

Večina jih ne želi razmišljati o koncu zveze in raje ravnajo tako, kot da je ne bo nikoli konec.

»Menim, da nas to ne dela tako zelo svobodnih, kot bi si mislili. Sam imam na dolgotrajne zveze, take za celo življenje, še vedno zelo pozitiven, romantičen pogled in sem zelo vesel, če vidim, da komurkoli to uspe(va) tudi dandanes. Dejstvo, da je razmerja lahko konec sprejemam z velikim nelagodjem in o tem raje ne razmišljam ter raje uživam in upam, da ostane tako kot je« (Matija 2013, 24 let).

Tudi glede načrtovanja prihodnosti s partnerjem so zelo aktivni. Tisti, ki imajo finančne možnosti in že bivajo skupaj, načrtovanje prihodnosti veliko aktivneje vključujejo v svoj vsakdan. Kot na primer sledeča sogovornica:

»Da. Trenutno živiva skupaj in načrtujeva otroka. Obnavljava hišo, v kateri živiva« (Katja 2013, 27 let).

Drugi, ki so večinoma še študenti, si tega trenutno niti ne morejo privoščiti, tako da so ti načrti še trenutno samo v njihovih glavah, posledično zato tudi zelo nenatančni, saj se zavedajo, da je pred njimi še kar nekaj let študija in dolga pot do uresničitve njihovih želja.

»Ja se, ampak samo mimogrede. Pač oba veva, da si želiva otrok, seveda si želiva svojo hišo, ampak vse, ko bo čas za to, najprej so potrebne redne službe in denar« (Katarina 2013, 24 let).

»Da, velikokrat. Vendar nisva še ničesar dorekla, ker se zavedava, da je do skupne hiše še daleč« (Dejan 2013, 23 let).

Kljub temu vsi načrtujejo in se pogovarjajo o tem, kje bi radi živeli, koliko otrok bi imeli in o podobnem, iz česar se vidi, da navkljub zavedanju, da je lahko že jutri konec zveze, delujejo in mislijo, kot da bodo za večno skupaj.

Iz dobljenih rezultatov sem ugotovila, da je kljub temu, da so ti mladi odrasli v času, ko ni več nikakršne stabilnosti, trajnosti, sigurnosti, težnja po trajnih in stabilnih zvezah pri njih še vedno velika. Vsakodnevno premagujejo strah pred razpadom zveze in se tega zavedajo.

»V življenju ni nič gotovega, isto velja za zveze. Včasih je bolje prekiniti zvezo, kot vztrajati v brezupni situaciji« (Simon 2013, 28 let).

Tako da ni res, da razumevanje serijske monogamije pomeni, da pari ne razmišljajo dolgoročno o zvezi, ker lahko pričakujejo razpad zveze. Mladi odrasli monogamijo sprejemajo za edino pravilno, ker si ne predstavljajo, da bi bili z več partnerji hkrati ali pa so preveč sebični, da bi partnerja delili, istočasno pa vložen trud v odnos ne želijo deliti z drugimi. Zavedajo se, da je bolje prekiniti zvezo, kot pa vztrajati v moreči situaciji, in to dandanes lahko naredimo, saj kot pravi Bauman, na zveze gledamo kot na stvari, ki jih je potrebno porabiti. Ko pride tako daleč, da v zvezi ni več zadovoljstva, se raje obrnemo in iščemo novo stvar, ki jo lahko porabimo. Smo neumorni porabniki in iskanci nemogočega. V takem času, v kakršnem smo danes, ko ni ničesar več predvidljivo, je enostavno najboljša formula živeti iz dneva v dan in poskušati prinesiti čim več veselja v razmerje. Tega načela se držijo večinoma vsi intervjuvanci, sicer nekateri bolj kot drugi. Predvsem ženske se slednjega držijo bolj, saj so morda bolj »nagnjene« k temu da vse analizirajo, organizirajo in načrtujejo.

Moški se sicer raje prepustijo času, vendar to še vedno ne pomeni, da ne razmišljajo o prihodnosti in da jim ni pomembna. Ravno tako jim je, vendar se zavedajo vseh nepredvidljivosti in o tem ne razmišljajo preveč.

Nadalje sem preverjala, če obstajajo razlike v percepciji partnerskih zvez in spolnih vlog ter če na splošno obstaja razlika glede na spol med intervjuvanci/-kami. V odgovorih nisem zasledila strogega ločevanje ženskega in moškega pojmovanja, se pa intervjuvanci razlikujejo po tem, kakšen odnos imajo do družine in življenja nasploh. Večina jih delitve na moške in ženske vloge ne podpira in poskuša v odnosu vzpostavljati čim večjo enakovrednost. Gospodinjska opravila si poskušajo vsi čim bolj enakovredno razdeliti. Razlike se pojavljajo predvsem zaradi kraja bivanja (mesto, predmestje) in zaradi posameznikovih dojemanj tega stališča.

»Seveda se vse spreminja. Enakopravnost prebija meje. Moški več posegajo v gospodinjstvo, ženske pa več v fizično delo. Seveda vse v mejah zdravega okusa, ampak trend je takšen« (Borut 2013, 26 let).

Z izjemo težjih del, za katera so zadolženi moški, se vsi, tako ženske kot moški, trudijo čim več prispevati k skupnim opravilom. Slednje bolj izhaja iz biološke delitve in ne več toliko iz kulturnega oz. družbenega dojetja. Pri pari, ki živijo na deželi, je delitev del malo bolj tradicionalna, saj je tam več fizičnega dela okrog hiše, a se kljub temu še vedno poskušajo dogovoriti, da partner pomaga pri opravljanju gospodinjskih opravil v hiši. Menijo, da je vse stvar posameznika in dogovora. Tudi glede ostalih stališč poskušajo biti čim bolj sprejemljivi. Večina moških se strinja s tem, da moški ostanejo doma, medtem ko bi partnerica hodila v službo, če bi le to obema odgovarjalo.

»Menim, da s tem ni nič narobe v primeru, da ženska res ne more zaradi službenih obveznosti in se moški s tem strinja. Drugače pa sem bolj za to, da si ženska in moški pomagata in si delita gospodinjska opravila« (Tjaša 2013, 23 let).

»Super, sam to med tednom že počnem« (Simon 2013, 28 let).

Ugotovila sem, da so vsi intervjuvani moški precej radikalni, odprti in strpni do moškega in ženskega položaja v današnjem času. Vzrok za to lahko iščemo v njihovi starosti, poleg

tega so vsi v procesu študija ali pa že imajo neko izobrazbo. Sicer se vsi zavedajo nekih tradicionalnih vlog (morebiti še bolj tisti, ki živijo na vasi), a se kljub temu trudijo biti čim bolj sprejemljivi. Četudi so nekateri pri določenih stvareh tradicionalni (kot na primer ena izmed intervjuvank, ki je dejala, da si ne predstavlja, da bi njen moški ostajal doma, saj je to »bolj za ženske«) se pri drugih stvareh trudijo, da si stvari čim bolj enakovredno porazdelijo.

Takšno delovanje bi lahko razložili z idealom popolnega partnerstva, ki ga vsi mladi odrasli želijo doseči. Do partnerja imajo visoka pričakovanja in tudi do samih sebe. To je pa precej povezano s časom, v katerem smo, saj smo enostavno preveč zasičeni z vsemi stvari, med drugim tudi z odnosi, poleg tega pa se zavedamo, da imamo možnosti izbire in smo posledično tako veliko bolj zahtevni do samih sebe in do drugih.

Pod fasado idealnega partnerstva, ki ga gojita obe strani, se, kot pravita avtorja Beck in Beck-Gernsheim (2006), hitro pokažejo dejanska protislovja in porazi. Drži, da so se v življenjih sodobnih mladih žensk, vsaj v primerjavi z generacijo njihovih mater, odprle nove možnosti in novi prostori svobode, kar velja vsaj na področju zakonodaje, izobrazbe in spolnosti, pa tudi na poklicnem področju, a kljub temu se nam kaj kmalu pokaže, da ti prostori svobode družbeno še nikakor niso zagotovljeni. Interesi žensk, ki si prizadevajo za finančno samostojnost in se odločajo sprejeti izzive samostojnega poklicnega življenja, po drugi strani še vedno trčijo ob njihov interes za vzpostavitev partnerstva in materinstva (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 31). Intervjuvanci so izpostavili, da bi sicer sprejeli, da bi ženska gradila samo kariero, vendar bi vseeno veliko raje sprejeli, da bi bila oboje, se pravi poslovna ženska in mati. Kljub vsem spremembam položaja žensk, nam je še vedno nekako samoumevno, da mora biti ženska najprej mati, če želi imeti še poslovno kariero, pa je posledično prisiljena usklajevati obe strani. Glede materinstva so nekatere ženske izrazito tradicionalne, saj jim je to življenjsko vodilo. V teoriji že lahko rečemo, da se ženske postavljajo v enakovreden položaj moškimi, v praksi pa so ženske v prvi vrsti še vedno matere in šele nato vse drugo.

Zdi se mi super, da smo ženske končno stopile naprej in se uprle tisočletnemu patriarhatu oz. klasični patriarhalni družini v kateri smo imele samo dve vlogi: biti mati in skrbeti za gospodinjstvo. To, da ženske izberejo kariero, se mi ne zdi narobe, saj imamo tudi me povsem enako pravico do tega kot moški. Seveda pa se mi zdi pomembno, da v primeru, da družino že ima, le-te ne zanemari zaradi kariere – konec koncev je družina še vedno pomembnejša (Mateja 2013, 23 let).

Tudi glede izražanja čustev s strani moških so vsi intervjuvanci ne glede na spol zelo radikalni. Slednje vsi moški podpirajo, nekateri sicer niso tako odprti, da bi jih izražali, se pa vsi zavedajo, da so drugačni časi in da je to popolnoma sprejemljivo. Nekateri pa izražanje čustev zelo podpirajo.

»Če bi bilo več izražanja čustev s strani moških, bi bilo marsikaj na tem svetu lepše«
(Simon 2013, 28 let).

Pri izražanju čustev s strani moških se je v zadnjem desetletju marsikaj spremenilo. Tako kot pravita Beck in Beck-Gernsheim (2006, 32), je kliše trdnega možakarja prišel iz mode. Večina moških želi, da bi lahko pokazali svoja čustva in ranljivost. Tudi ženske so se strinjale, da je izražanje čustev s strani moških popolnoma primerno, a so ob tem vse poudarile, da prekomerno izražanje ni zaželeno oz. je slednje pač odvisno od situacije. Slednji citat nakazuje, da je izražanje čustev tako s strani moških kot žensk velikokrat zasebna zadeva.

»Moški lahko izražajo čustva, to me ne moti, me pa moti, če to počnejo v javnosti, prav tako me to moti pri ženskah. Sama sem mnenja, da so moja čustva samo za tiste, ki si jih zaslužijo videti in da niso na razpolago vsem. Vesela pa sem, da poteka izražanje čustev med prijatelji, družino in partnerjema« (Katarina 2013, 24 let).

Vsi intervjuvanci/-ke se zavedajo pomena čustev in njihovega izražanja, saj so čustva temeljni element za razvoj intimnega odnosa. Pozitiven odnos se ohranja tako, da se partnerja med seboj pogovarjata, poslušata ter izražata skrb za tiste stvari, ki partnerja skrbijo. S čustvi partnerju izkazuješ podporo in mu daš vedeti, da ga razumeš in mu stojiš ob strani (Roberts 2009, 287).

Shawn in Beckenbach (2009, 54) sta pri svojem delu intervjuvala samo moške in ugotovila, da večina moških sicer že izraža svoja čustva in doživljanja, a samo takrat, ko so s partnerko, v moški družbi pa tega ne počnejo, saj bi moški to razumeli kot znak šibkosti. Tukaj se kaže vpliv družbe na dojemanje moškosti in ravno zaradi tega moški pred istospolnimi prijatelji ne izražajo svojih čustev, saj ne želijo izpasti šibki. Tako moškim kot ženskam je intimno razmerje izredno pomembno in ga izredno visoko vrednotijo. Shawn in Beckenbach (2009, 55) sta v raziskavi ugotovila, da je vsem moškim intimni odnos zelo

pomemben, predvsem jim predstavlja prostor, kjer se lahko sprostijo in razbremenijo bremena moškosti.

Kot lahko vidimo ni velikega razhajanja med moškimi in ženskami glede razumevanja partnerskega odnosa in delitve na spolne vloge. Vsi intervjuvanci/-ke so precej radikalni, kar bi povezali predvsem s tem, da so vsi ali v trenutnem izobraževanju ali pa so že doštudirali in so dokaj razgledani in v skladu s časom. Presenetilo me je samo to, da ženske, kljub izobraženosti, še vedno bolj kot moški podpirajo žensko in moško ločevanje opravil in tradicionalne okvire. Ugotovila, sem, da so moški veliko bolj sprejeli čas sprememb kot sem mislila, saj se zavedajo, da se trend spreminja in o tem ne problematizirajo oz. poskušajo to sprejeti.

Za konec sem preverila, kako intervjuvanci/-ke rešujejo nesoglasja oz. nestrinjanja v partnerski zvezi. Vsi intervjuvanci/-ke, ne glede na konfliktno situacijo, poskušajo nestrinjanja s partnerjem/-ko razjasniti in se uskladiti. Kako pridejo do razrešitve, se sicer razlikuje od para do para, predvsem zaradi karakternih lastnosti, vendar se v večini primerov vsi le pogovorijo in poskušajo sprejeti kompromis.

»Vedno, ko pride do nestrinjanja, se pogovoriva in poskušava rešiti problem«
(Dejan 2013, 23 let).

Ženske so v večini primerov pobudnice, da do pogovora sploh pride, saj so veliko bolj nagnjene k analiziranju in težavo morebiti prej opazijo, a to še ne pomeni, da tudi moški niso dovzetni za to.

»Najina reakcija ob konfliktu je povsem različna, sama poskušam konflikt rešiti s pogovorom, on pa se ob tem zavije v molk, zaradi česar sama govorim še bolj. Kar nekaj truda potrebujem, da »odložim« zadevo, da se oba pomiriva, in po premisleku rešiva konflikt, ko se obema zdi primeren trenutek za to« (Mateja 2013, 23 let).

Ženske so velikokrat pobudnice tudi, ker moški niso ravno zgovorni in ne znajo tako dobro artikulirati stvari, ki jih morijo. Iz enakih razlogov tudi veliko prej popustijo, saj se jim zdi, da o nekaterih stvareh pač enostavno nimajo kaj razglabljati.

»Kadar se mi stvar ne zdi pomembna, prej popustim jaz, drugače pa vztrajam do konca« (Aleš 2013, 23 let).

»Čisto odvisno, običajno sem bila to jaz, zadnje čase pa se dogaja, da prej popusti on«
(Tjaša 2013, 23 let).

Kot smo že ugotovili, ni mogoče zanikati, da so moški manj veščji v izražanju in razmišljanju o njihovem osebnem emocionalnem življenju, vendar je raziskava avtorjev Duncan Duane in Gary W. Dowsett (2010, 60) pokazala, da so moški vseeno izredno sposobni samorefleksije. Potrdila sta celo hipotezo, da organizacija osebnega življenja v pozni moderni vodi k večji refleksivnosti kar tudi vpliva na posameznikovo dožemanje intimnosti in spola.

Številni od vprašanih moških aktivno razmišljajo o svojih odnosih in kažejo interes, da bi bil odnos čim bolj učinkovit, se pravi s poudarkom na čustvih, samorazkritjem in bližino med partnerji (Duncan in Dowsett 2010, 58). Intimnost so opredelili kot vzajemni odnos, ki temelji na velikodušnosti. Odnos pa razumejo kot potovanje dveh oseb skupaj. Avtorja sta celo ugotovila, da vsi intervjuvanci/-ke v raziskavi predstavljajo značilno poznomoderno sebstvo, ki temelji na demokraciji, enakosti, nepredvidljivosti odnosov itd. (Duncan in Dowsett 2010, 60).

Vsi intervjuvanci/-ke poskušajo, kadar pride do težav in nesoglasji v razmerju, probleme rešiti s pogovorom. Eva Illouz (2010, 48) meni, da želja in potreba po nenehni verbalizaciji in izkazovanju čustev, izhaja iz težnje po vzpostavitvi enakosti in poštene menjave v razmerju. Zaradi vpliva številne stroke (psihologija ipd.), ki nas spodbuja k enakosti v odnosu, želimo od partnerja nenehno pripravljenost na verbalno komunikacijo o lastnih potrebah, čustvih in ciljih, saj samo tako razvijamo enakovreden odnos med moškim in žensko v razmerju. Ženske smo sicer res boljše v izražanju, a je, kot smo videli, zanimanje s strani moških za uspešno zvezo, kljub slabši verbalizaciji, prav tako prisotno. Tako kot ženske, želijo tudi moški rešiti nesoglasja, čeprav lahko njihov odnos velikokrat odraža drugačno razumevanje.

Na podlagi raziskovalnih podatkov in teoretičnega okvirja sem dobila celovit vpogled v raziskovalno tematiko, s čimer sem tudi potrdila glavno raziskovalno tezo.

4 SKLEP

Razumevanje in delovanje znotraj partnerskih odnosov se spreminja iz generacije v generacijo. Za mlade odrasle je značilno, da partnerski odnos dojemajo popolnoma drugače kot so ga generacije pred njimi, kar je, glede na čas in družbene spremembe, popolnoma pričakovano. Pri mladih odraslih prevladuje zavedanje, da si sami krojijo lastno življenje in da so sami odgovorni za svoja dejanja. Zaradi visoke stopnje individualnosti se vsakodnevno odločajo med številnimi možnostmi izbire in sprejemajo individualne odločitve. Vsak lahko le sebi, in nikomur drugemu, pripiše odgovornost za svoj uspeh oz. neuspeh. Tako nam ostane le še večje prizadevanje in odgovornost. Okoliščine in stanje nedokončanosti, nedoločenosti samo dvigujejo stanje tveganja in strahov (Bauman 2003). Mladi odrasli se s podobnimi okoliščinami srečujejo tudi na področju partnerskih odnosov. Zavedajo se, da je partnerski odnos stvar izbire in posameznikov, ki gradijo odnos, ter traja le tako dolgo, dokler ga obe strani želita ohranjati.

S pomočjo izvedene raziskave lahko v celoti potrdim glavno tezo diplomske naloge, ki se glasi: *partnerski odnosi mladih odraslih temeljijo na prototipu sotočne, t.j. reflektivne ljubezni, kjer je osrednjega pomena zaupanje, vzajemnost in enakopravnost odnosa ter neprestano delo na odnosu*. Raziskava je potrdila, da se mladi odrasli zavedajo, da je za uspešen in stabilen partnerski odnos nujno sprejemanje, vzajemnost in enakovreden odnos med partnerjema. Sicer je to v praksi težje doseči in ohranjati, a se, sodeč po pogovoru, vsi vprašani tudi v praksi trudijo čim bolj približati idealom, ki jih imajo o partnerskih razmerjih. Kljub večji ozaveščenosti, izobraženosti in nestabilnosti življenjskih navad pa mladi odrasli niso nič bolj neresni v partnerski odnosih. Dokler je odnos zadovoljujoč za oba v zvezi in dokler si popolnoma zaupajo ga z neprestanim delom na odnosu tudi ohranjajo. Do podobnih ugotovitev so prišli tudi raziskovalci, ki so preverjali, kaj vpliva na visoko stopnjo zavezanosti v intimnih/partnerskih odnosih. Ugotovili so, da je nujen pozitiven odnos med partnerjema, sposobnost konstruktivnega reševanja nesoglasij ter visoka stopnja zaupanja, ki vodi v visoko stopnjo zadovoljstva v zvezi (Givertz in Segrin 2005, 772).

Sicer tudi visoka stopnja zavezanosti ne zagotavlja resničnega uspeha zveze, a je, če si partnerja zaupata in se oba trudita za boljši odnos, možnost za obstoj zveze veliko večja. Sicer je takšne standarde partnerske zveze zelo težko ohranjati še posebej v tako nestabilnih okoliščinah, polnih tveganj, v katerih živimo dandanes. Vendar smo gotovo priča premiku k vse bolj enakovrednemu odnosu med partnerjema in večjem zadovoljstvu ter vzajemnosti. Nekoč so bile zveze razumljene za vse življenje, poleg tega pa vsakršno spraševanje po

zadovoljstvu niti ni bilo relevantno, saj posamezniki tako ali tako niso imeli druge možnosti, kot da vztrajajo v zvezi. Danes, v pozni moderni, ko imamo ogromno možnosti in izbire, pa se vsakodnevno sprašujemo ali smo srečni in če nismo, kako bi lahko to spremenili. V ospredju so naše želje in interesi, kar se pozna tudi v partnerskih odnosih. Težimo k čim bolj enakovrednim, osrečujočim zvezam, v katerih želimo najti smisel. Ali ga v resnici tudi najdemo je odvisno od posameznika in tega, kako visoko ima postavljene svoje ideale.

V primeru nadaljnega raziskovanja, bi bilo priporočljivo, če bi izbrala za vzorec izključno mlade odrasle, ki že živijo skupaj s partnerjem. S tem bi ugotavljala, če odnos kljub daljšem skupnem bivanju še vedno temelji na enakovrednosti, vzajemnosti in zaupanju ter dopušča svobodo in individualnost. Predvidevam, da bi v tem primeru dobila drugačne rezultate kot sem jih v predstavljeni raziskavi. Šele pri daljšem skupnem bivanju se pokaže, koliko razumevanja in enakovrednosti je prisotno med partnerjema ter kako delujeta v partnerskem razmerju.

5 LITERATURA

- Aleš. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 25. maj.
- Bauman, Zygmunt. 2002. *Tekoča moderna*. Ljubljana: Collegium graphicum.
- --- 2003. *Liquid Love: On the Frailty of Human Bonds*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, Ulrich in Elisabeth Beck-Gernsheim. 2002. *Individualization. Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*. London: Sage Publications.
- --- 2006. *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Bernik, Ivan. 2010. Spolnost v času individualizma in racionalnosti. *Družboslovne razprave* 26 (65): 7–24.
- Borut. 2013. Intervju z avtorico. Celje, 15. maj.
- Dejan. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 3. april.
- Duncan, Duane in Gary W. Dowsett. 2010. »There is no Theology of it, it is just about the spirit of play«: Men, Intimacy and »Late« Modernity. *The Journal of Men Studies* 18 (1): 45–62.
- Giddens, Anthony. 1995. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- --- 2000. *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Založba /*cf.
- Givertz, Michelle in Chris Segrin. 2005. Explaining personal and constraint commitment in close relationships: the role of satisfaction, conflict responses, and relational bond. *Journal of Social and Personal Relationship* 22 (6): 757–775.

- Gross, Neil and Solon Simmons. 2002. Intimacy as a Doubled-Edged Phenomenon. An Empirical Test of Giddens. *Social Forces* 81 (2): 531–555.
- Guizzardi, Luca. 2010. Once Upon a Time and They lived Happily Ever After? The Pure relationship and Love Relationship in the Italian Context. *Polish Sociological Review* 1 (169): 21–40.
- Illouz, Eva. 2010. *Hladne intimnosti: oblikovanje čustvenega kapitalizma*. Ljubljana: Krtina.
- Jamieson, Lynn. 1998. *Intimacy: Personal relationship in modern societies*. Oxford: Policy press.
- --- 1999. Intimacy transformed: A critical look at the »pure relationship«. *Sociology* 33 (3): 477–494.
- Katarina. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 16.april.
- Katja. 2013. Intervju z avtorico. Celje, 19.april.
- Mateja. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 2.april.
- Matija. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 28.april.
- Mesec, Blaž. 1998. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Nastran Ule, Mirjana. 2002. Spremembe odraščanja v sodobnih družbah tveganj. *Socialna pedagogika* 6 (3): 221–238.
- Roberts, Robert C. 2009. Emotional Consciousness and Personal Relationships. *Emotion Review* 1 (3): 281–288.

- Santore, Daniel. 2008. Romantic Relationship, Individualism and the Possibility of Togetherness: Seeing Durkheim in Theories of Contemporary Intimacy. *Sociology* 42 (6): 1200–1217.
- Simon. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 19.april.
- Shawn, Patrick in John Beckenbach. 2009. Male Perception of Intimacy: A Qualitative Study. *The Journal of Men Studies* 17 (1): 47–56.
- Špela. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 10.april.
- Švab, Alenka. 2000. *Nova intimna razmerja? Zasebnost in intimnost v pozni modernosti*. V A. Giddens: *Preobrazba intimnosti* 205–227. Ljubljana: *cf.
- --- 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Tjaša. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 20.maj.
- Ule, Mirjana. 2008. *Za vedno mladi?: Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Willmot, Helen. 2007. Young Women, Routes through Education and Employment and Discursive Constructions of Love and Intimacy. *Current Sociology*. 55 (3): 446–466.

PRILOGA A: Vprašanja za polstrukturiran intervju

I. Demografija

1. Spol
2. Leto rojstva
3. Kraj bivanja
4. Izobrazba/zaposlitveni status
5. Ali živite skupaj s partnerjem?
6. Kraj bivanja in izobrazba vašega partnerja

II. Kako bi opisali vajin odnos (trajanje razmerja, koliko časa na teden preživita skupaj, kakšen je vajin običajen dan,..)?

III. Stališča o spolnih vlogah

1. Kako si predstavljate idealnega partnerja?
2. Kakšno je vaše mnenje o tem, da bi moški ostajali doma in skrbeli za gospodinjstvo?
3. Kakšno je vaše stališče do tega, da se vedno več žensk odloča za kariero namesto za družino in vlogo biti mati?
4. Kakšno je vaše mnenje o izražanju čustev s strani moških?
5. Kaj menite o tem, da moški običajno opravljajo fizična opravila, ženske pa gospodinjska opravila? V primeru, da že stanujeta skupaj, povejte ali se je razporeditev dela od kar stanujeta skupaj kaj spremenila?

IV. Percepcija trajnosti zveze

1. Se strinjate s trdivijo, da je prava zveza samo zveza dveh partnerjev?
2. Kako sprejemate monogamijo v zvezi? Ste se s partnerjem dogovorili za monogamno obliko zveze?
3. Ali menite, da občasen skok čez plot lahko ohrani partnersko razmerje? Kakšen je vaš odnos do zvestobe v zvezi?
4. Kako sprejemate in vidite današnje »sodobne« zveze – zveze, ki niso več tako stalne in za celo življenje? Kako sprejemate dejstvo, da je razmerja lahko konec?

V. Razhajanja

1. Kako običajno rešujeta konflikte? Poskušajte se spomniti zadnjega večjega prepira - kako sta ga razrešila?
2. Kdo po vašem mnenju v vajinem odnosu v konfliktni situaciji prej popusti?

VI. Zaupanje

1. Koliko pogosto se s partnerjem pogovarjate o svojih težavah?
2. Komu zaupate vaše najgloblje težave (prijateljem, staršem, partnerju...)?

VII. Svoboda/ individualnost

1. Ali kdaj izrazite nestrinjanje s partnerjevim preživljanjem časa s prijatelji?
2. Menite, da odkar ste v partnerskem odnosu preživljate manj časa s prijatelji? Kaj pa vaš partner?
3. Ali vas moti, če partner občasno preživlja čas v klubih s prijatelji brez vas?
4. Menite, da počnete vse stvari, ki vas veselijo in ki ste jih počeli preden ste bili v partnerskem odnosu tudi sedaj ko ste v razmerju?
5. Kako v razmerju usklajujeta vajina življenjska stila?
6. Menite, da se pri preživljanju skupnega prostega časa prilagajate partnerju?

VIII. Prihodnost

1. Ste že razmišljali o vajini skupni prihodnosti?
2. Se s partnerjem pogovarjate o vajini skupni prihodnosti (otroci, poroka, hiša...)?